

LIETUVOS GRŪDŲ PERDIRBĖJŲ ASOCIACIJA

INFORMACINIS BIULETENIS Nr. 8-2012 2012-04-15 - 2012-04-30

ASOCIACIJOJE:

2012-04 - 20 – dalyvavome apskritojo stalo diskusijoje „ES kaimo plėtros politika po 2013 m. ir Lietuvos siekiai šioje srityje“

ŽINIASKLAIDOJE:

2012-04-17 Verslo žinios spausdino straipsnį "Amilina" beveik 300 mln. Lt finansų injekcija iš trijų bankų. Šiandien trys šalies bankai – „Nordea“, DNB ir „Swedbank“ su Panevėžio krakmolo AB „Amilina“ turėtų pasirašyti sutartį dėl 182 mln. Lt sindikuotos paskolos investicijoms, tai viena didžiausių šiemetinių sindikuotų paskolų verslui. Visas finansavimo paketas sudarys 289 mln. Lt. Mindaugo Gedvilo, „Amilinos“ generalinio direktoriaus, teigimu, investicinę programą įgyvendina krakmolo bendrovė drauge su antrine energetikos įmone „Lignoterma“. Solidi finansų infekcija leis per trejus artimiausius metus grūdų perdirbimą padidinti nuo dabartinių 240.000 t per metus iki 480.000 t, perdirbant apie 27% viso šalies kviečių derliaus. Papildomai pagamintas krakmolos bus chemiškai modifikuojamas popieriaus pramonei ir perdirbamas į gliukozės sirupą bei kitus sirupų mišinius. Ši produkcija skirta tiek maisto (vaisvandenių, gėrimų, konditerijos) pramonės vartotojams, tiek kitoms pramonės šakoms, pavyzdžiui, fermentų gamybai. Dideles investicijas planuojama nukreipti į infrastruktūros projektus: grūdų priėmimą, saugyklų ir kelių rekonstrukciją, vandens valymą ir pan. Bus tęsiamas ir mokslinis techninis projektas, skirtas izoliuotiems baltymams tirti. Be to, p. Gedvilo teigimu, antrinė „Amilinos“ bendrovė „Lignoterma“ investuos 46 mln. Lt į 33 MW biokuro katilinę, kuri turėtų visiškai patenkinti įmonės poreikius, kad krakmolo gamintoja galėtų atsakyti dujų. Nors, kol nepasirašyta sutartis, bankai oficialiai sandorį komentuoti atsako, VŽ žiniomis, 50% septynerių metų sindikuotos paskolos „Amilina“ suteikė „Nordea“, kitą dalį – DNB ir „Swedbank“. Tokios apimties ir tokio laikotarpio paskolos verslui, kaip prasitaria bankininkai, nėra dažnos ne tik Lietuvoje, bet ir Baltijos šalyse. „Visas bankų finansavimo paketas su 182 mln. Lt paskola, trumpalaikė kredito linija ir faktoringo limitu sudarys 289 mln. Lt. „Amilinos“ akcininkams savo indėliais prisidėti nereikės, nes įmonės uždirtas kapitalas yra pakankamas, o prieš pusmetį jį sustiprino „Roquette“, padidinusi kapitalą 52 mln. Lt. „Lignotermos“ kapitalą didins akcininkai – „LitCapital“ fondas, privatus investuotojas ir „Amilina“, – nurodo generalinis direktorius. Atpigę grūdai, efektyvesnė gamyba ir didesnis perdirbtų grūdų kiekis „Amilina“ leido per pirmąjį finansinį pusmetį (2011 m. spalio 1 d. – 2012 m. kovo 31 d.) trečdaliu padidinti bendrą pelningumą. Bendrovės pajamos, palyginti su praėjusiu pusmečiu (2010 m. spalio 1 d. – 2011 m. kovo 31 d.) padidėjo 8,5%. Pasak p. Gedvilo, daugiau pajamų gauta išaugus pardavimų apimčiai, ypač glitimo, ir krakmolo kainai padidėjus maždaug 8%. „Bendras pelningumas augo 33%. Tai lėmė ir palyginamuoju laikotarpiu 8% atpigę grūdai, ir dėl geros kokybės kviečių padidėjęs gamybos efektyvumas bei aukštesnė glitimo išėiga, taip pat maždaug 7% didesnis perdirbtų kviečių kiekis“, – aiškina įmonės vadovas. Ponas Gedvilas pažymi, kad „Amilinos“ pusmečio pelnas galėjo būti dar 3 mln. Lt didesnis, jei ne energetikos kainų didėjimas, kadangi dujos brango 33%, elektra – 4,5%. Krakmolo gamybos procesas imlus energetikai, tad šiluminė energija sudaro nemažą krakmolo gamybos sąnaudų dalį. „Mes ir toliau tikimės, kad planuoti metų rezultatai bus pasiekti ir pajamos augs iki 310 mln. Lt, grynasis pelnas – iki 11,5 mln. Lt, o EBITDA – iki 32 mln. Lt“, – pabrėžia p. Gedvilas. Tiesa, kol neaiškios grūdų kainos, antrąjį finansinių metų pusmetį prognozuoti sunku. Kol kas, Vakarų Europoje sulaukus gausensio lietaus, prognozuojamas geras derlius ir tai spaudžia žemyn senojo derliaus kviečių kainą. O krakmolo kaina šiuo laikotarpiu būna stabili. Anksti dar spėlioti ir paskutiniojo ketvirčio rezultatus. Šiuo metu iš to, kaip kviečiai peržiemojo, matyti, kad derlius bus geras ir sezono pradžioje kainos neturėtų kilti. „Jau esame pasirašę išankstinių naujojo derliaus kviečių supirkimo sutarčių dėl daugiau kaip 20.000 t ir maistinių kviečių. Kaina svyruoja apie 650 Lt už toną, tai 7% mažiau nei šiuo metu mokama už grūdus“, – atkreipia dėmesį „Amilinos“ vadovas.

2012-04-17 BNS informavo „Sulaikyta salmonelėmis užterštų pašarų siunta iš Baltarusijos. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba informuoja, kad vykdant importuojamų iš trečiųjų šalių negyvūninių pašarų

kontrolę, sulaikyta 44 200 kg rapsų išspaudų siunta, importuota iš Baltarusijos Respublikos. Sprendimas priimtas laboratoriniais tyrimais nustatčius, kad pašarai užteršti Salmonella Senftenberg bakterijomis. Marijampolės valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos pareigūnai rapsų išspaudų mėginius laboratoriniams tyrimams atrinko juos importavusios didmeninės pašarų prekybos įmonės UAB „Eurokorma“ sandėlyje. Mėginius ištyrus Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo instituto laboratorijoje, rapsų išspaudose nustatytas mikrobiologinis užterštumas Salmonella Senftenberg. Atsižvelgiant į laboratorinių tyrimų rezultatus, neleista pašarų siuntos tiekti į mūsų šalies rinką. Priimtas sprendimas šią rapsų išspaudų siuntą apdoroti Lietuvoje registruotais biocidais, po to atlikus pakartotinius laboratorinius tyrimus, bus svarstoma ar saugu leisti siuntą realizuoti. Informacija apie sulaikytą negyvūninių pašarų siuntą perduota Europos Komisijai Skubių pranešimų apie nesaugų maistą ir pašarus sistema RASFF.

2012-04-19 www.manoukis.lt - „Rusija pagerino kviečių eksporto rekordą“. Iki žemės ūkio metų, skaičiuojamų nuo kalendorinių metų vidurio, pabaigos likus pustrėčio mėnesio, Rusija "sumušė" naują istorinį kviečių eksporto rekordą. Rusijos žemės ūkio rinkos konjunktūros instituto (RŽŪRKI) duomenimis, nuo praėjusių metų liepos pradžios iki šio mėnesio vidurio šalis eksportavo 18,5 mln. tonų kviečių. Ankstesnis absoliutus Rusijos kviečių eksporto rekordas užfiksuotas 2009-2010 žemės ūkio metais - 18,275 mln. tonų per visus metus. Pagrindinės Rusijos kviečių pirkėjos - Šiaurės Afrikos ir Artimųjų Rytų valstybės, Turkija. RŽŪRKI ekspertų prognozėmis, per visus šiuos metus žemės ūkio metus Rusija eksportuos 20,5 mln. tonų kviečių, o iš viso grūdų - 25-26 mln. Tonų. Rusija gali pirmąkart tapti antra pagal dydį kviečių tiekėja pasaulio rinkai. 2010-ųjų rudenį, po labai karštos ir sausringos vasaros, sunaikinusios trečdalį grūdų derliaus Rusijoje, vyriausybė uždraudė jų eksportą. Draudimas galiojo iki žemės ūkio metų pabaigos.

2012-04-20 „Ūkininko patarėjas“ spausdino straipsnį [Šeriam GMO - valgome NATUR?!](#) Pasaulyje sparčiai plinta genetiškai modifikuotų (GM) sojų, kukurūzų, kviečių, bulvių, pomidorų, medvilnės, rapsų ir kitų kultūrinių bei vaisinių augalų plotai. Šių kultūrų auginimas žemdirbiams yra ekonomiškai naudingas, tačiau iš jų pagaminti maisto produktai savo sudėtyje gali turėti naujos struktūros baltymų, pakitusių kitų sudėtinių medžiagų ir neaišku, kaip tai paveikia valgytojus per ilgą mitybos grandinę. Tikima, jog vis labiau plintančias alergines ligas gali sukelti pienas, kiaušiniai, mėsa, nes gyvuliams ir paukščiams pašarai gaminami su GM priedais. Dauguma amerikiečių ir australų (90 proc.) neabejoja parduotuvėse perkamo maisto saugumu ir neprieštaruja genų inžinerijos taikymui žemės ūkyje bei maisto pramonėje. Net 93 proc. japonų šiam procesui irgi pritaria. Tačiau ES šių produktų vartojimo šalininkų gerokai mažiau - 44 proc. gyventojų bijo su tuo susijusios rizikos, nors Europoje veikia didžiausia kontrolė žemės ūkio produktams bei jų gamybai. Šį šeštadienį „Ūkininko patarėjas" klausia: „Ar pašaruose ir lesaluose naudoti GMO produktai mėsoje, kiaušiniuose ir piene tampa nekenksmingais?" ŽŪM Išteklų ir kokybės politikos departamento Kokybės politikos skyriaus vyriausioji specialistė Natalija GUSEVA: „ES leista auginti tik GM kukurūzus 'MON - 810', kurie atsparūs kenkėjams, ir GM bulves, tinkamas techniniam naudojimui. Lietuvoje šios kultūros neauginamos, o ir stebėsenos metu GM pasėlių plotų nerasta. Sertifikuotų žemės ūkio kultūrų sėklų bei kitos sodinamosios medžiagos kontrolė bei patikra vykdoma vidaus rinkoje." Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (VMVT) Gyvūnų sveikatingumo ir gerovės skyriaus vyresnysis veterinarijos gydytojas Ernestas GRISKA: „GM priedų daugiausia yra kombinuotuosiuose pašaruose. Juos gamintojai perka iš patvirtintų įmonių prekiautojų. Jeigu šie priedai įvežami iš ES šalių, kontrolės lyg ir nėra, tačiau importuojamiems iš kitur imami mėginiai pagal Valstybinės pašarų stebėsenos ir kontrolės planą. ES turi GMO registro sąrašus ir mūsų pareiga sekti, kad pašarams gaminti būtų naudojami tik leidžiami GM priedai. Be to, tikriname pašarų su GMO ženklinaimą: jeigu juose GM priedų yra daugiau kaip 0,9 proc, ženklinant apie tai informuojama. Dėmesys dėl genetinių modifikacijų atkreipiamas į kukurūzų, sojų, ryžių produktus, net ir į pašarines mieles. Tikrinami ir šalyje pagaminti pašarai. Ar jie turi įtakos maisto produktams, reikia tikslių tyrimų." VMVT Maisto skyriaus vyriausioji specialistė Vida JARO-ŠIENĖ: „Tikrinant importuotų ar šalyje pagamintų maisto produktų sudėtį, randame tik vienintelį priedą - sojų aliejų, pagamintą iš GM sojų pupelių. Tačiau būna atvejų, kai iš trečiųjų šalių importuojami konditerijos gaminiai būna be nuorodos, kad juose yra GM sojų pupelių aliejaus. Siuntos būna sulaikytos ir reikalaujama, kad produktai būtų paženklinti pagal ES teisės aktų reikalavimus. Jokių kitų GMO ar GM priedų maiste nerandama." Lietuvos ekologinių ūkių asociacijos pirmininkas Saulius DANULIS: „Per pastaruosius dvidešimt metų aiškiai matyti, kad žmonių sveikata prastėja. Anksčiau sodiečiai maitinosi pačių užaugintomis daržovėmis ir bulvėmis, kur laukai buvo tręšiami mėšlu, pasėliams nereikėjo pesticidų, tad pienas, kiaušiniai ir mėsa buvo natūralio ūkio produktai. Šiandien ši maisto grandinė sunaikinta, bet šį procesą iš dalies galima sustabdyti. Pirmiausia, būtina plėsti nemodifikuotų sojų plotus. Šių pupelių paklausa labai didelė maisto pramonėje vien dėl natūralaus augalinio aliejaus. Pašarams kol kas atiduoti sojų derlių būtų gaila, nors kuo šeri gyvulį, tokį

produktą valgai pats. Kodėl amerikiečiai nutukę? Todėl, kad broileriai šeriami genetiškai modifikuotais pašarais, kad greičiau augtų jų kumpeliai. Ir į Lietuvą plaukia tūkstančiai tonų GM sojų pupelių. Štai pernai įvairių rajonų ekologiniuose ūkiuose auginome 1000 ha nemodifikuotų sojų. Derlius buvo apie 1,5-2 t/ha, bet sojas perdirbanti įmonė „Zvalguva“ nutarė įsigyti įrangą šiam derliui perdirbti. Kita vertus, esame agrarinė šalis, bet nesame lygiaverčiai konkurentai nei su prancūzais, kurie giriasi kviečių derlingumu, nei su danais, mokančiais auginti kiaules, nei su olandais, kurių pasiekimams pieno gamyboje lygių nėra. Bet galima išsiskirti sveikais, be GMO maisto produktais ir ES būtume vienintelė tokia šalis."

2012-04-20 www.balsas.lt „Argentina renkasi GMO ir džiaugiasi nauda“. Argentina nuo 1994 metų grūdų derlių padidino 135 procentais ir yra tikras ūkininkavimo pavyzdys, kuriuo šiandien sekti be mokslo laimėjimų genetikoje neįmanoma. Tai šalis, kuri jau 1996-iais griebėsi genetiškai modifikuotų produktų auginimo ir nuo to laiko niekad nebesižvalgė atgalios. Kol Europoje nuomonės dėl tokių produktų vartojimo išsiskiria, Argentina, įsisavinusi genų inžinerijos laimėjimus, savo krašte džiaugiasi 22 milijonais hektarų dauginamų grūdų ir krapinčių pelnu. Pietų Amerikos regione modifikuotų produktų auginimas apskritai yra įprastas bei toleruojamas ir jokia valdžia Argentinoje nedrįstų nė siekti tokios žemdirbystės atsisakymo, nes tai galėtų reikšti greitai šalį ištiksiančią ekonominę krizę. Šiuo metu dėl genetiškai modifikuotų produktų kultivavimo šalis gali pasigirti beveik 73 milijardų JAV dolerių nauda, kurią it pyragą išsidalina visi – tiek ūkininkai, tiek valdžia, tiek ir naujųjų technologijų kūrėjai. Tačiau Argentina ne vienintelė laiminti pusę – kartu ji prisideda prie mūsų ir kitų europiečių parduotuvėse ant lentynų išdėliotų kruopų kainų. Nepaisant to, kad net jei neimportuojame ir nevartojame Pietų Amerikos valstybės žemės ūkio produktų, būtent dėl argentiniečių ir žmonių, valgančių jų šalies genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) produktus, visame pasaulyje grūdų kainos yra net 14 procentų mažesnės. Argentinos gausaus derliaus paslaptis glūdi GMO produktų atsparume nuo atitinkamų pesticidų – glifosato pagrindu veikiančių herbicidų, kurie naudojami piktžolėms naikinti. Kadangi cheminis junginys pažeidžia ir ūkiuose augančius grūdus, šie buvo modifikuoti taip, kad taptų jiems atsparūs. Šiandien argentiniečių ūkiuose 99% medvilnės, 86% kukurūzų ir beveik visa soja stiebiasi tik po genetinių pokyčių. Kitaip tariant, beveik viskas, kas yra pasėjama, sudygs ir užauga su minimaliomis priežiūros sąnaudomis. Tikriausiai būtent taip kiekvienas ūkininkas įsivaizduoja tobulą pasaulį. Vis tik mokslininkai turi kitą nuomonę, išskirtinai dėl glifosato – herbicidų cheminio junginio taikymo, kuri diskredituoja medžiagos panaudojimą ūkiuose. Moksliniai tyrimai atskleidė sąsajas tarp produktų, augusių šio pesticido aplinkoje, vartojimo ir tikimybės susirgti Parkinsono liga. Be to, Kanados provincijoje Ontarijuje epidemiologinės ūkių analizės rezultatai parodė, kad glifosato veikimas beveik padvigubino vėlyvų savaiminių abortų riziką. Ir čia tik keletas iš daugelio pavyzdžių, kurie siejami su minėtojo pesticido žala žmogaus sveikatai, o juk dar egzistuoja poveikis gamtai... Apibendrinus galima teigti, jog Europos Sąjungos valstybės ne veltui taip akylai prižiūri GMO produktus rinkoje, ir lieka atviras klausimas kiekvienam iš mūsų: verta valgyti tai ar ne? Visgi, jei paklaustumėt argentiniečio, jis nedvejodamas atsakytų teigiamai – šalis ir toliau ateitį patiki genų inžinerijai, kuri vis dar intensyviai tebevystoma, o tai teikia vilčių, jog vieną dieną ją saugiai, be išlygų, taikysim ir čia, Europoje. Kol kas Argentina iš to žeriasi milžinišką materialinę naudą, sukūrė daugybę darbo vietų ir tapo radiklios žemės ūkio revoliucijos iniciatorė. Ne išimtis ir likusi Pietų Amerika, kurios žmonės iš GMO gaunamą naudą vertina kur kas labiau nei keliamą riziką. Kita vertus, šiais metais pasirodė pranešimų, kad JAV laukuose, kuriuose aktyviai užsiimama genetiškai modifikuotų grūdų auginimu, išdygo pirmosios glifosato – herbicidams atsparios piktžolės, o tai kelia grėsmę visiems tokio tipo žemės ūkiams. Taigi, nepaisant naujų technologijų įneštų reformų, geras derlius, kaip ir senų senovėje, iki šiol nėra garantuotas ir tik genetinės inžinerijos pažanga, GMO vartojimą palaikančioje Argentinoje ir kitose valstybėse, užtikrins joms ir ateityje prie jų prisijungiančioms šalims šviesią ir sočią ateitį. Vytauto Didžiojo universiteto Biologijos katedros profesorius, Gamtos mokslų fakulteto dekanas Algimantas PAULAUSKAS: „Pašarai Lietuvoje tiriami, nors įvairus jų priedai ir vitaminai gaminami pagal biotechnologijų metodus. Vienas pagrindinių pašarų komponentų yra GM sojos, bet nereikia bijoti nei GM augalų, nei iš jų pagamintų produktų. ES yra sukūrusi didžiausią kontrolę žemės ūkio produktams bei jų gamybai ir tai, kas leidžiama vartoti, ištirta visapusiškai. Lietuviški maisto produktai ar pašarai su GMO - išpūstas reikalas, nes šia problema rūpinasi jau ne Sveikatos apsaugos ministerija, o VMVT. Pašarai virškinimo metu praranda bet kokius kenksmingus priedus ir visos kalbos apie GMO kenksmingumą yra politikų žaidimai. Tai įrodo esama situacija: ES genetiškai modifikuotų augalų auginti negalima, bet jų žaliavą perdirbti ir vartoti galima. Kodėl taip yra? Auginant GM augalus, supaprastėja agrotechnikos reikalavimai: nebereikia tiek pesticidų, trąšų, sutaupoma kuro, mažėja poreikiai technikai bei žemės ūkio agregatams įsigyti, sutaupoma darbo jėgos. Ir čia jokios biologijos ar požiūrio į sveikatą nėra: grynai ekonominė politika, kuomet, sutrikus ekonominei veiklai, pasipils bedarbių minia." Europarlamentaras Zigmas BALČYTIS: „Iki šiol nėra oficialios informacijos, kad GMO turi įtakos

sveikatai, nors mokslininkai, ilgus metus dirbę prie GMO, dabar jau kalba, kad jie sveikatai žalingi. Pasaulio rinkose GM maisto produktų daugėja ir bėda ta, kad realizavimo metu trūksta informacijos. Suklastotų maisto produktų (su GM priedais parduodami kaip natūralūs) pasaulyje jau yra apie 60-70 proc. Pvz., rapsų aliejus: patys rapsai yra GM augalai, o jų aliejus, kaip maisto papildas, vartojamas 35 tūkst. maisto produktų rūšių pagaminti. Be to, valgome daugybę įvežtinių GM vaisių - didelės citrinos ir apelsinai, vynuogės be kauliukų, mandarinai su atsilupusia žievele ir kt. Kiekvienas vartotojas turi teisę produktus pasirinkti ir tam tikslui būtinas aiškus produktų ženklavimas (ne 3 mm dydžio raidėmis) dar ir dėlto, kad natūralūs produktai turėtų būti brangesni, o pirkimo galia ne visų vienoda." AB „Vilkyškių pienas" generalinis direktorius Gintaras BARTASIUS: „Tai, kad pieno gamintojai kažkiek GM sojų naudoja pašarams, žinau, bet kaip pieno perdirbėjas negaliu pasakyti, ar šie sojų baltymai turi įtakos pieno ir iš jo pagamintų produktų kokybei. Čia svarų žodį turėtų tarti mokslininkai. Gamybą perorganizuoti maisto produktams iš pieno be GMO - sudėtinga ir ar to reikia. Ekologiniai ūkiai ruošia pašarus, gamina ekologišką pieną, šalyje yra trys tokį pieną perdirbančios įmonės. Be to, jeigu pienas be GMO bus brangesnis, pabrangs ir iš jo pagaminti produktai. Kiek vartotojų jį pirks?" Lietuvos paukštinkystės asociacijos prezidentas Vytautas TĖVELIS: „GM priedai lesalams dedami tam, kad būtų subalansuotas baltymų kiekis. Gali būti ne tik sojų, bet ir kitų ankštinių kultūrų priedai. Kad GMO skatintų paukščių dėslumą ir augimą, girdėti neteko. Šios paukščių savybės gaunamos selekcijos metodais."

2012-04-20 LR1 laidoje „Gimtoji žemė“ skelbė [„Pieno perdirbėjai skundžiasi, kad žemdirbiai tiekia prastos kokybės pieną, grūdų perdirbėjai nepatenkinti grūdų kokybiniais parametrais“](#). Pieno perdirbėjai skundžiasi, kad žemdirbiai tiekia prastos kokybės pieną, grūdų perdirbėjai nepatenkinti grūdų kokybiniais parametrais. Ūkininkai svarsto, ar modernizuotuose ūkiuose tikrai nesugebama pagaminti aukštos kokybės produkcijos, o gal mūsų šalyje keliami tokie aukšti reikalavimai, kad jų jau beveik neįmanoma įgyvendinti? Todėl išplėstiniame Lietuvos ūkininkų sąjungos posėdyje vienas svarbiausių klausimų buvo aptarti Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos taikomas sankcijas ūkininkams. Pasak tarnybos direktoriaus Jono Miliaus, Lietuva maisto produktus eksportuoja į 70 valstybių. Yra patvirtintų net 120 įmonių, kurios turi teisę maisto produktus vežti į Rusiją, o pavyzdžiui, latviai turi penkias tokias įmones, estai - gal tik tris. Todėl įvertinant didžiulius išvežamos produkcijos kiekius, tenka didesnis rizikos laipsnis.

2012-04-26 www.manoukis.lt spausdino pranešimus:1) „Baltarusijoje didėja kviečių pasėlių plotai“. Baltarusijos vyriausybė patvirtino, kad ir šiemet skiriamas didelis dėmesys žemės ūkio produktų gamybai. Siekiant aprūpinti šalies rinką, numatyta didinti kviečių ir kukurūzų plotus, plėsti valstybinius gyvulininkystės ūkius. Iš viso planuojama grūdinėmis kultūromis užsėti 2,7 mln. Hektarų. Pasėlių plotas išlieka toks pat kaip pernai, bet mažiau bus pasėta rugių ir avižų. Kviečių plotai plečiami iki 703,5 ha, t. y. 56,4 tūkst. ha daugiau negu pernai, kukurūzų - iki 260,9 tūkst. ha (30,6 tūkst. ha daugiau). Planuojama, kad javų ir kukurūzų derlius turėtų siekti apie 9,6 mln. t grūdų. Šalies statistikos duomenimis, vidaus rinkai reikia 9,1 mln. tonų grūdų. **2) „Ukraina skęsta grūduose“.** Likus trims mėnesiams iki sezono pabaigos Ukraina turi rekordines grūdų atsargas - 17 mln. t, t.y. 70 proc. daugiau nei prieš metus. Vidaus rinkoje šiuo metu yra 7,1 mln. t kviečių, 1,7 mln. miežių, 7,4 mln. t kukurūzų, 0,2 mln. t rugių. Šios atsargos yra vienos didžiausios per visą istoriją, jas stengiamasi sparčiai mažinti, informuoja www.agronews.ru. Per kovo mėnesį grūdų atsargos sumažėjo 3,9 mln. t, iš kurių 2,7 mln. t grūdų buvo eksportuota. „Mes tikimės, kad turime galimybių - techninių, sutartinių - eksportuoti dar mažiausiai 7 mln. t grūdų iki sezono pabaigos - liepos 1d.“, - teigė Ukrainos žemės ūkio ir maisto ministras Nikolajus Prisiažniukas. Galutinis eksporto kiekis, manoma, sudarys 23,5 mln. t, iš kurių 16 mln. t jau iškeliavo iš šalies. Jeigu eksporto lūkesčiai ir pasitvirtins, Ukrainoje vis tiek liks 9 mln. t grūdų. Rekordinis grūdų perteklius susidarė pirmiausia dėl labai gero 2011 m. derliaus, kai buvo prikulta 57 mln. t grūdų. Manoma, kad grūdų perteklius sudarė sąlygas mažėti jų kainai. Per pirmąjį metų ketvirtį visų grūdų kaina vidutiniškai krito 8,3 proc. Labiausiai atpigę kukurūzai - 10 proc.

2012-04-24 Valstiečių laikraštis“ spausdino straipsnį [„Sojos užkariauja ūkininkų simpatijas“](#). Žemdirbiai daugelyje ekologinių ūkių sojas augina vis didesniuose plotuose. Pasak mokslininkų, jas Lietuvoje imtų auginti gerokai daugiau ūkininkų, jei būtų išspręsta jų perdirbimo ir piktžolių problema. Alytaus rajone ūkininkaujantis fi zikos mokslų daktaras Alfonsas Pec kus sėkmingai prižiūri 300 ha ūkio plotą, kurį nuo 1999 m. pavertė sėklininkystės ūkiu. Jame tyrinėtojas augina netradicines kultūras, jas kasmet keičia kai kurias palieka, kai kurių atsisako ar vėl jas augina iš naujo. „Sojas auginau 8-10 metų su pertraukomis. Pernai jas ir vėl prisiminiau“, sakė A.Peckus. Mokslininkas pasakojo, kad ši kultūra mūsų

krašte auginama nuo 1924 m. Sojas, kurių sėklose yra apie 20 proc. riebalų ir 40 proc. baltymų bei daug kitų vertingų medžiagų. Jei sojų derlingumas didesnis, jas auginti pelningiau, o jei mažesnis, šie ankštiniai augalai labai naudingi kaip puikus priešsėlis, kuris dirvoje sukaupia ir nemažai (iki 170 kg/ha veikliosios medžiagos) azoto. Auginantiems sojas primenama, kad pirmomis savaitėmis jos auga lėtai, nes formuoja šaknis. Todėl jas gali nukonkuruoti piktžolės. Sojos sėjamos 35-60 cm tarpueiliais, o norint išvengti piktžolių tarpueiliai purenami. Džiaugiamasi, kad jas panoro auginti ūkininkai iš daugelio šalies rajonų. Tikimasi, kad atsiras verslininkų, kurie susidomės vietoje išaugintomis sojomis ir jų perdirbimu bei realizavimu Lietuvoje.

2012-04-27 www.manoukis.lt spausdino pranešimą: „Supirkimo kainos per metus sumažėjo 6,4 proc., per mėnesį - išaugo 3 proc.“. Žemės ūkio produktų supirkimo kainos Lietuvoje kovo mėnesį, palyginti su 2011-ųjų kovu, sumažėjo 6,4 procento. Tai lėmė 24,9 proc. smukusios augalininkystės produktų kainos, tuo tarpu gyvulių ir gyvulininkystės produktų supirkimo kainos per metus padidėjo 6,9 proc., pranešė Statistikos departamentas. Per mėnesį (2012 m. kovo mėn., palyginti su 2012 m. vasario mėn.) žemės ūkio produktų supirkimo kainos padidėjo 3 procentais. Tai lėmė 2,6 procento pabrangę gyvulių ir gyvulininkystės produktai ir 1,4 procento - augalininkystės produktai. Iš gyvulių ir gyvulininkystės produktų labiausiai pabrango kiaušiniai (40,8 proc.), galvijai (10,1 proc.), nežymiai atpigę natūralus pienas bei avys ir ožkos (po 3,5 proc.) ir paukščiai (0,4 proc.). Iš augalininkystės produktų pabrango daržovės (44,5 proc.), vaisiai (10,7 proc.), javų mišiniai (10 proc.), kukurūzai (9,2 proc.), avižos (8,7 proc.), griekiai (7,8 proc.). Atpigę ankštinių augalų grūdai - 1,7, kviečiai - 0,2 procento. Per metus (2012 m. kovo mėn., palyginti su tuo pačiu 2011 m. laikotarpiu) žemės ūkio produktų supirkimo kainos sumažėjo 6,4 procento. Įtakos tam turėjo 24,9 procento sumažėjusios augalininkystės produktų supirkimo kainos. Atpigę bulvės (68,7 proc.), griekiai (35 proc.), daržovės (28,7 proc.), kvietrugiai (23,5 proc.), ankštiniai augalai (23,3 proc.), kviečiai (20,8 proc.), kukurūzai (20,2 proc.), rugiai (15 proc.). Pabrango miežiai - 16,1, vaisiai - 13,7, javų mišiniai - 8,6 procento. Gyvulių ir gyvulininkystės produktų supirkimo kainos padidėjo 6,9 procento: kiaušinių - 73,1, kiaulių - 12,8, galvijų - 10,3 procento, paukščių - 8 procentais. Iš gyvulininkystės produktų sumažėjo tik avių ir ožkų - 10,9, natūralaus pieno - 3,9 procento - supirkimo kainos. Pirmąjį 2012 m. ketvirtį, palyginti su ketvirtuoju 2011 m. ketvirčiu, žemės ūkio produktų supirkimo kainos padidėjo 12,7 procento, tai lėmė 40 procentų padidėjusios augalininkystės ir 2,6 procento - gyvulių ir gyvulininkystės produktų kainos. Iš augalininkystės produktų labiausiai pabrango vaisiai - 3,2 karto, augalai, skirti perdirbti - 2,3 karto, daržovės - 22,3, javai - 5,8 procento. Bulvės atpigę 20,4 procento. Iš gyvulių ir gyvulininkystės produktų labiausiai pabrango kiaušiniai - 29,4, kiaulės - 3, paukščiai - 2,5, galvijai - 2,3 procento, atpigę avys ir ožkos - 6,7, natūralus pienas - 0,5 procento. Žemės ūkio produktų supirkimo kainos pirmąjį 2012 m. ketvirtį, palyginti su tuo pačiu 2011 m. laikotarpiu, sumažėjo 6,4 procento, tai lėmė 25,8 procento atpigę augalininkystės produktai ir 6,1 procento pabrangę gyvulių ir gyvulininkystės produktai. Sumažėjo šių augalininkystės produktų supirkimo kainos: bulvių - 68,2, daržovių - 41,1, javų - 17,5, vaisių - 16,8 procento, augalų, skirtų perdirbti - 4 procentais. Iš gyvulių ir gyvulininkystės produktų labiausiai pabrango kiaušiniai - 42,1, kiaulės - 13,4, paukščiai - 9,7, galvijai - 3,2 procento. Avių ir ožkų kainos sumažėjo 7,4 procento. 2012 m. sausio-kovo mėn., palyginti su tuo pačiu 2011 m. laikotarpiu, supirkta daugiau vaisių (2,6k.), javų (61 proc.), ankštinių augalų grūdų ir bulvių (po 53proc.), daržovių (51proc.), avių ir ožkų (41proc.), kiaušinių (24proc.), paukščių (12 proc.), natūralaus pieno (8 proc.), galvijų (0,4 proc.). Mažiau supirkta tik kiaulių (4proc.).

2012-04-27 www.balsas.lt spausdino pranešimą: „Pasėlius drausti brangiau nei rizikuoti?“. Vokiečių draudikams pabranginus pasėlių draudimą, žemdirbiai vėl prakalbo apie savišalpos foną, kurį norėta steigti prieš keletą metų. Gamtos stichijos vis dažniau pražudo pasėlius, o Lietuvos žemdirbiai vis dar svarsto: drausti ar ne ir kokia draudimo sistema būtų tinkamiausia. Jie pripažįsta, kad susitarti sunku ir dėl vienybės stokos, ir dėl valdininkų abejingumo. Prieš ketvertą metų į mūsų rinką įžengus vokiečių draudimo bendrovei „Vereingte Hagel“, mūsų žemdirbiai buvo nusiminę, kad savišalpos fondas, siūlytas kaip viena iš pasėlių draudimo alternatyvų, buvo numarintas. Dabar atgaivintą idėją skeptiškai vertina ir specialistai, ir kai kurie žemdirbiai, ir draudikai. „Vokiečių draudikai drastiškai pabrangino pasėlių draudimą. Tai atbaidys ūkininkus nuo draudimo arba paskatins steigti savišalpos fondą“, – „Valstiečių laikraščiu“ sakė Lietuvos ūkininkų sąjungos (LŪS) vadovas Jonas Talmantas. Jis sutinka, kad pastaraisiais metais draudikai patyrė daug nuostolių dėl iššalusių draustų pasėlių. Pasak „Vereingte Hagelversicherung VVaG“ filialo „VH Lietuva“ vadovo Algimanto Navicko, per pastaruosius dvejus metus žemdirbiai sumokėjo 18,9 mln. Lt draudimo įmokų, dar tiek pat kompensacijų skyrė valstybė, o bendrovė jiems išmokėjo 79,8 mln. Lt draudimo išmokų. Daugiausia išmokėta už rapsus. Tačiau nuostolingiausias buvo bulvių draudimas – 2011 m. bulves apdraudę žemdirbiai gavo 22 kartus daugiau draudimo išmokų, nei patys sumokėjo draudimo įmokų. „Reikia pripažinti, kad savišalpos fondas nebūtų tiek sutaupęs ir išmokėjęs kompensacijų ūkininkams. Bepigu

žemdirbių valdomai vokiečių draudimo kompanijai, kuri turi užsiauginusi „lašinius“. Tačiau privalome suprasti, kad tokiu keliu galime eiti ir mes. Juk valstybė dengia 50 proc. draudimo įmokų, kurios tenka vokiečiams“, – pareiškė J.Talmantas. Pasak ŽŪR vicepirmininko B.Markausko, svarbu, kad prie fondo prisidėtų valstybė. Tačiau esant dideliame draudimo mastui, valstybei tektų kur kas daugiau kompensuoti draudimo įmokų. Jis abejoja, ar dabar su Vyriausybe pavyktų susitarti dėl tokių lėšų. B.Markauskas mano, kad realiausia parama žemdirbių savišalpos fondui būtų, jei naujo europinio finansinio laikotarpio programoje atsirastų lėšų draudimui. „Europoje vis rimčiau kalbama apie stichijų padaromus nuostolius, šios rizikos valdymą. Jei atsirastų finansavimas, būtų galima pagalvoti ir apie tokį fondą“, – sakė jis. A.Navickas įsitikinęs, kad savišalpos fondas žemdirbiams atneštų nemažai nusivylimo. Esant tokiai draudimo sistemai esą būtų sudėtinga apskaičiuoti kiekvienos augalų grupės draudimo įmokų tarifus, sudėtinga sukurti objektyvią ir efektyvią veikiančią žalų įvertinimo ir jo teisingumo kontrolės sistemą. Be to, anot jo, iškiltų daug problemų, jei reiktų išmokėti daugiau kaip 50 proc. surinktų draudimo įmokų. „Lietuvos žemdirbiai į pasėlių draudimą žiūri kaip į verslą, iš kurio būtina gauti naudos. O vokiečiai draudžiasi dėl savo ūkininkavimo saugumo ir tęstinumo garantijų“, – pabrėžė A.Navickas. Mindaugas Kuklierius, žemės ūkio viceministras Gerai, kad vokiečiai nepasitraukė, nors tokia rizika buvo. Dvejus metus iš eilės jie patyrė didelių nuostolių, todėl pabrangino įmokas, todėl turėjo problemų dėl perdraudimo. Viliamės, kad pasėlių draudimą po 2013 m. bus galima perdrausti europiniais pinigais. Tuomet būtų galima svarstyti ir apie paramą savišalpos fondui. Dabar prie to prisidėti valstybės finansinės galimybės labai ribotos. Albertas Gapšys, Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto skyriaus vedėjas Norint turėti savišalpos fondą, reiktų visiems žemdirbiams kasmet mokėti įmokas. Patirtis rodo, kad lietuviams nėra lengva susitarti ir prisidėti iš savo kišenės. Gali būti, kad jie daugiau norės iš valstybės finansavimo, nei rodys iniciatyvas dėl savo indėlio į bendrą kasą.

2012-04-30 www.manoukis.lt spausdino pranešimus: 1) „Auga Vokietijos kiaulinkystės sektoriaus koncentracija ir eksportas“. Augant Vokietijos kiaulienos rinkai ir gamybos apimtims, didėja ir koncentracija šiame sektoriuje. Didesniąją dalį rinkos yra pasidalijusios trys kompanijos. Vokietijos kiaulių augintojų interesams atstovaujančios organizacijos ISN duomenimis, 2011 m. bendras kiaulių skerdimų skaičius padidėjo maždaug 1,4 proc. ir sudarė 59,5 mln. vienetų. Apie 75 proc. šios kiaulienos pagamino 10 stambiausių šalies įmonių. Dar labiau stebina trijų didžiausių įmonių duomenys. Jų užimama rinkos dalis išaugo nuo 43 procentų 2004 metais iki 55 proc. 2011 metais. Dešimt didžiausių šalies įmonių užima 59 proc. Rinkos. Didžiausios kiaulienos gamintojos „Tonnies“ rankose beveik 26 proc. rinkos. Skerdimų skaičių padidėjo iki 15,4 mln. vienetų. Palyginti su praėjusiais metais, tai 1,2 mln. vienetų (8,5 proc.) daugiau. Bendrovė „Tonnies“ parduoda didelius kiekius kiaulienos į Rusiją, tačiau pernai žymiai padidėjo tiekimas į Aziją, įskaitant Kiniją, kur Vokietijos kompanija nori investuoti į kiaulienos perdirbimą. Antra didžiausia kiaulienos gamintoja Vokietijoje yra olandų kapitalo kilmės firma „Vion“. ISN vertinimu, pernai įmonė skerdimui užaugino 10,0 mln. vienetų kiaulių arba beveik 7 proc. mažiau nei 2010 m. Atotrūkis tarp lyderės ir „Vion“ padidėjo, tačiau bendrovė vis dar gali pasigirti 17 proc. rinkos dalimi. Trečioji gamintoja „Westfleisch“ 2011 m. padidino paskerstų kiaulių skaičių 9 proc. iki 7,2 mln. vienetų, o tai sudarė 12 proc. rinkos. Apie pusę produkcijos kompanija skiria eksportui. Iš karto po Vokietijos kiaulienos gamybos lyderių trejeto sąrašo yra „Danish Crown“, kuriai priklauso lyderės pozicijos Danijoje. Susidūrusi su sektoriaus problemomis savo šalyje, bendrovė norėjo pasinaudoti išpūdingu rinkos augimu Vokietijos. Tačiau pernai, nepaisant investicijų į „D/S Fleisch“, bendrovė patyrė 8 proc. kritimą - iki 3,3 mln. vienetų, o tai sudarė mažiau nei 6 proc. Rinkos. Per pirmuosius dešimt 2011 metų mėnesių Vokietijos kiaulienos eksportas buvo beveik 8 proc. didesnis negu tuo pačiu laikotarpiu 2010 metais. Nepaisant augančio Vokietijos dalyvavimo Azijos rinkose, didžiąją dalį šios mėsos šalis parduoda Europos Sąjungoje, praneša „Agra Europe“.

2). „Rusijoje šiemet prognozuojamas didesnis, Ukrainoje ir Kazachstane - mažesnis kviečių derlius“. Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacijos vertinimais, Rusija šiemet kukliai daugiau nei pernai prikuls kviečių, tuo tarpu jų derlius Ukrainoje ir Kazachstane gali būti gerokai menkesnis. Prognozuojama, jog Rusijoje kviečių derlius šiais metais gali padidėti procentu - iki 56,8 mln. tonų nuo 56,2 mln. tonų pernai. Dalį žiemkenčių pasėlių Ukrainoje sunaikino rekordiniai žiemos šalčiai, taip pat sausra kai kuriuose šalies regionuose. Kazachstane įvyko priešingai - kritulių buvo per daug. Tikėtina, kad kviečių derlius Ukrainoje sumažės 37 proc. - nuo 22,3 mln. tonų pernai iki 14 mln. tonų šiemet, Kazachstane - nuo 22,7 mln. iki 14,5 mln. tonų, t.y. 36 procentais. Sėkmingi grūdų augimui praėjusieji metai lėmė kainų kritimą, o dėl tikėtinau prastesnių šių metų grūdų kainos pasaulio rinkoje turėtų stabilizuotis.

2012-04-30 www.delfi.lt spausdino straipsnį „Maisto kainos augs keturis kartus?“: Atsisveikinant su

prof. Gediminu Staugaičiu ir žengiant pro duris, pasigirsta „nuraminimas“: „Jūs taip nesijaudinkite, kad mes valgome nelabai kokybišką maistą, nes ateinantį dešimtmetį, kai maisto kainos pakils keturis kartus, neturėsime net tokio maisto ant stalo.“ Ši frazė įjautrina visas nervų galūnes, nes praėjusiais metais pagalbos maisto produktais kreipėsi daugiau kaip 0,5 mln. lietuvių, o 2008-aisiais – krizės metais – šis skaičius siekė vos 230 tūkstančių. Ar tikrai maisto kainos gali šoktelėti į kosmoso aukštumas? Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija prognozuoja, kad 2050 m. pasaulio populiacija sieks 9,3 mlrd. žmonių, o vidurinės klasės atstovų skaičius šoktelės nuo 1,8 iki 4,9 milijardo. Pastarasis skaičius labai svarbus, kai vertinama, kiek iš tikrųjų augs gyventojų perkamoji galia. Būtent jos rodiklio pūtimasis didina maisto produktų paklausą, vadinasi, ir kainas. Juokaujama, kad kai kinai pradės valgyti ne tik garnyrą, bet ir visus normalius pietus, pasaulyje prasidės badas. Juokai juokais, tačiau kinai iš tikrųjų importuoja vis daugiau maisto produktų, o rinkoje smuktelėjus kainoms perka produktus į nacionalinio rezervo aruodus. Nuo kinų menkai atsilieka ir indai. Pasaulio maisto rinkos struktūra iš tiesų keičiasi, nes šiose šalyse gyvena beveik trečdalis pasaulio gyventojų. Situacijos rimtumą visi pajuto 2008 m., kai šalių ekonomikas parbloškė krizė. Atrodytų, nėra priežasčių maisto kainoms kilti, kai perkamoji galia mažėja. Deja, keli sutapimai ir pasaulyje alkstančių žmonių skaičius nuo 850 mln. drastiškai padidėjo iki 1,02 milijardo. Priežastys kelios. Pirmą, pietų pusrutulius nukentėjo nuo sausros. Antra, didėjo energijos išteklių, ypač naftos, kainos. Tačiau, Pasaulio banko vertinimu, energijos išteklių ir trąšų brangimas lėmė tik 15 proc. maisto kainų šuolio, o biodegalų įtaka sudarė 75 procentus. Tarptautinio maisto politikos tyrimų instituto (International Food Policy Research Institute) analitikai tvirtina, kad vien dėl biodyzelino gamybos plėtros iki 2020 m. pasaulinės grūdinių kultūrų kainos didės 27–72 proc. (priklausys nuo biodyzelino plėtros masto). Žalioji politika atsuko savo spygliuotą šoną ir parodė, kad energetinis saugumas gali skaudžiai kaupti. Aleksandro Stulginskio universiteto Ekonomikos katedros vedėja Vlada Vitunskienė beda pirštu į skaudulį: „Maisto saugumo (angl. food security) ir energetinio saugumo (angl. energy security) politikos tarpusavyje konkuruoja dėl žemės plotų.“ Krizės apnuoginti veiksniai Europos Komisiją privertė peržiūrėti energetinio saugumo programas. Prieš pat kylant kainoms JAV, Pietų Amerikos šalys ir Europa daug žemės plotų skyrė biokurui. Be to, biodegalų gamybai superkami dideli kiekiai palmių aliejaus ir kviečių (naudojamų bioetanolio gamybai) taip pat didina maisto kainas. Trečias labai svarbus veiksnys – politiniai sprendimai. Besivystančių šalių vyriausybės 2008 m. pildė savo grūdų rezervus, o vėliau pritaikė apribojimus ryžių eksportui ir tai dar labiau pašokdino kainas. Nemažai įtakos turėjo ir sandorių ateičiai pardavimas. „Logiškas padarinys, kai superka dalį rezervų, kad sudarytų deficitą ir sukeltų kainas, o vėliau perparduotų gerokai brangiau, – finansinių priemonių manipuliacijos padarinius galutinei kainai pabrėžia profesorė V. Vitunskienė. Ūkininkai šiemet planuoja rekordinius javų ir kukurūzų derlius, todėl tokie Indijos sprendimai jiems sukelia nemenką galvos skausmą. „Pasaulinė prekybos organizacija bando drausti tokius protekcionistinius savo rinkos sprendimus, bet suprantama, kad kiekviena šalis rūpinasi savo gyventojais, – aiškina T. Poviliauskas. – Tačiau politiniai sprendimai daro daug didesnę įtaką maisto produktų kainoms nei ekonomikos pakilimai ar nuosmukiai.“ Pagrindinės žemės ūkio produkcijos valstybės yra nestabilios šalys. Tarkim, kilus kariniam konfliktui Dramblio Kaulo Krante, kur išgaunama apie 40 proc. visų pasaulyje užauginamų kakavos pupelių, iškart sulauktume milžiniško kainų augimo. Netgi didžiausios krizės metais kakavos suvartojimo augimo tendencija išliko. „Svarbiausia tendencija – kad kriziniais 2007–2009 m. išliko augimas“, – apibendrina „Finastos“ analitikas. Kavos ir kviečių suvartojimas pasaulyje (nuo vienu metų liepos 1 iki kitų metų liepos 1 d.) 2007–2008 m. 2008–2009 m. 2009–2010 m. 2010–2011 m. 2011–2012 m. Kava, maišais 225 mln. 227,3 mln. 225 mln. 240 mln. 243 mln. Kviečiai, t 732 mln. 778 mln. 784 mln. 783 mln. 811 mln. Šaltinis – „Finasta“

Vis dėlto šie metai žemės ūkio produkcijai nėra labai geri. „Žinoma, niekas nekalba, kad kainos gali smarkiai kristi. Nors tas kai kurių žaliavų kainų kritimas 2011 m. pabaigoje ir šių metų pradžioje buvo gana nemažas. Lygiai taip pat nėra kalbama ir apie didesnį augimą, – situacijos dvilypumą analizuoja T. Poviliauskas. – Jei kalbame apie cukrų, kavą, kviečius – lūkesčiai geresni, produkcijos ir atsargų šiais metais turėtų būti daugiau.“ „Nereikia būti agresyviu investuotoju, kad suvoktum, jog kainų kritimo era, kuri truko nuo 1950–1960 iki 1970–1980 m., baigiasi“, – teigia Paulas Conway, JAV žemės ūkio žaliavinės produkcijos prekybos korporacijos „Cargill“ viceprezidentas. Ir įvardija tokius skaičius: kviečių kaina nuo 2005 m. išaugo dvigubai, žaliavinis cukrus dviejų kartų ribą pasiekė 2008 m. gruodį, apelsinų sulčių kaina prieš mėnesį pasiekė rekordines aukštumas. Taigi kiek šiemet ir artimiausius penkerius metus augs maisto kainos? Maisto atsargų lygis labai svarbus, vertinant maisto kainas ateityje. Pasaulinės maisto atsargos dabar mažiausios per 30 metų. Apskaičiuota, kad, susiklosčius ypatingai padėčiai, maisto atsargų 2008 m. būtų užtekę 53 dienoms, o 2007 m. rezervas buvo 169 dienoms. Po Antrojo pasaulinio karo pasaulis maisto atsargų turėjo tiek, kad jų būtų užtekę vieniems metams, 2003 m. – 133 dienoms, o šiuo metu jų neužtektų nei 40 dienų. Investuotojams optimizmo daugiau suteikia ateinančių penkerių metų laikotarpis, nors atsargų lygis, palyginti su vartojimu, yra santykinai mažas. Kviečių atsargų ir suvartojimo santykio rodiklis siekia 0,3.

2011 m. šis rodiklis buvo didesnis – 0,31. Istorinis rodiklis nuo 1991 m. per pastaruosius 20 metų – 0,29. „Toks atsargų lygis neužtikrina, kad, sulaukus blogo derliaus ar prastesnių orų, kainos vėl neūgtels, kaip buvo 2010 m. ar 2007-ųjų vasarą, – įspėja T. Poviliauskas. – Ilgesniu laikotarpiu visi yra optimistiškesni, patraukliau atrodo tokios žaliavos kaip cukrus, kava ar kakava, kurių gamybos šalyse yra neaiški politinė santvarka.“ Šiandien tame pačiame plote padidinti gamybą yra problemiška, – savo poziciją apie keturis kartus per dešimtmetį augsiančias maisto kainas gina prof. G. Staugaitis. – Selekcininkai taip išstobulino rūšis, kad 1 kv. m pasiekiamas optimalus lapų išsidėstymas ir saulės spinduliai sugeriami maksimaliai. O dar prisiminkime klimato kaitą...“ Reikia įvertinti ir tai, kad praėjo tie laikai, kai buvo galima pilti tiek cheminių priemonių, kiek norėjosi, ir negalvoti apie dirvos taršą. Svarbiausias tikslas buvo pasiekti staigų derliaus augimą. Deja, derlingumo kreivė ilgainiui stabilizuojasi ir kilimas būna labai lėtas. „Mes judame monokultūrų plėtros link: javai arba rapsai. Bus kaip kadaise Kazachstane, kai plėšinius nualino: iš pradžių džiaugėsi, o vėliau – stenkis nesistengęs, kenkėjai prisitaiko, ligos nualina ir padidinti kiekį tampa problemiška, – teigia prof. G. Staugaitis. – Taigi, įvertinus visus veiksnius, lemiančius kilimą ir mažinančius jį, galimybių didinti kiekį nelabai yra.“ Vis dėlto T. Poviliauskui scenarijus, kad maisto žaliavų kainos per ateinančius dešimt metų kils keturis kartus, atrodo neįtikinamas: „Aš tuo netikiu. Galime kalbėti nebent apie dvigubai didesnę kainą. Kuo paremtas toks scenarijus? Kad derlingos žemės plotas ribotas, o gyventojų skaičius, kaip ir vartojimas, Kinijoje ir Indijoje auga? Dešimt metų – ilgas laiko tarpas. Per tą laiką tikrai pasibaigs Europos ekonominis nuosmukis ir prasidės kitas ekonomikos ciklas. Tačiau sulaukti dvigubai didesnių kainų yra realu.“ Dar mažiau optimizmo investuotojams suteikia Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto Produktų rinkotyros skyriaus vedėjas Albertas Gapšys: „Nemanau, kad kainos augs daugiau nei 30 proc., daugiausia 50 procentų.“ „Eurostat“ duomenimis, Lietuvoje nuo 2000 iki 2010 m. maisto kainų indeksas padidėjo 43 procentais. Reikia nepamiršti, kad, įstojus į ES, prasidėjo kainų konvergenciniai procesai. „Senbuvėse šalyse maisto kainos kilo 20–25 proc., – rodiklius analizuoja A. Gapšys. – O tokiose šalyse kaip Lietuva, Latvija, Estija – 40–50 procentų. Bet reikia įvertinti konvergenciją, kuri dabar sulėtėjo.“ Pastarąjį dešimtmetį duonos grūdų indeksas Lietuvoje išaugo apie 82 proc., Latvijoje – 90 proc., Estijoje ir Lenkijoje – per 60 proc., o ES senbuvėse – 19–38 procentus. Mėsos kainų indeksas per dešimt metų augo apie 40 procentų. Tad erdvės kainoms kilti keturis ar net du kartus nėra daug. „Keturis kartus?! Netikiu – žmonės paprasčiausiai neįpirks, – įsitikinusi Aleksandro Stulginskio universiteto profesorė. – Čia ne auksas ir ne deimantai, kurie retai naudojami. Kainos turi prisitaikyti prie ekonomikos procesų – perkamoji galia mažėja ir kainos mažėja.“ Kadangi Lietuvos gyventojų pajamos ir pensijos yra vienos mažiausių ES, jos turėtų didėti bent tris kartus, kad nereikėtų paskutinių marškinių nusivilkti dėl gabalėlio dešros. Galima prisiminti 2009-uosius, kai prekybos centrai, atsižvelgdami į žemės ūkio žaliavos supirkimo kainas, didesnę nedarbą ir mažesnius atlyginimus, mažino kainas.